

Edremit yöresi kırsal alanında nüfus hareketlerine neden olan faktörler

MUSTAFA MUTLUER

Giriş

Ülkemizde, özellikle 1950'li yıllardan bu yana kırsal alanda hızlı bir yapısal değişme meydana gelmiştir. Bununla birlikte, entansif tarıma geçilmesi, tarımda makinalaşma, pazar için üretim, ulaşım ve iletişim araçlarının yaygınlaşması v.b. gibi ana çizgileriyle belirtebileceğimiz yapısal değişmeler birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle, kırsal alanda yaşayan nüfusun bir bölümü içinde buldukları olumsuz ekonomik koşulları düzeltmek amacıyla kıyı geçici ya da sürekli bir biçimde terketmek zorunda kalmışlardır. Kırsal alanları terketme ya da iç göç günümüzde de devam etmektedir.

Türkiye'de iç göç hareketi genellikle ülkenin doğusundan, batısındaki gelişmiş alanlara yöneliktir. Farklı disiplinlere ait bilim adamlarına göre bunun nedeni geçim şartlarının zorluğuyla ilgilidir ve temelinde fiziki koşullar ile sosyo-ekonomik faktörler yatmaktadır. Ancak, iç göç olgusunun nedenlerine değinen çoğu araştırmada bu konunun Türkiye ölçeğinde ve yüzeysel boyutlarda ele alındığı görülmektedir (1). Oysa, coğrafyayı çok yakından ilgilendiren bu konunun, göç alan ve göç veren alanlar bağlamında ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve göç neden olan faktörlerin yerel ölçekte ele alınması gerekmektedir.

Kuşkusuz, iç göç yalnızca Türkiye'nin doğusuna özgü bir olay değildir. Ülkenin batısında da farklı şekil ve boyutlarda iç göç meydana gelmektedir. Genel olarak, herhangi bir coğrafi mekânda meydana gelen gerek kesin göç, gerekse mevsimlik ya da günübürlük iş gücü hareketleri geniş anlamda nüfus hareketi olarak kabul edilebilir.

Bu bağlamda, "Edremit yöresi kırsal alanında nüfus hareketlerine

1) Türkiye'de iç göçlerle ilgili olarak bkz:

CERİT, S., "Türkiye'de iller arası göçler (1950-1980)".

Nüfus Bilimleri Dergisi, Cilt: 8, Hacettepe Üniv. Nüfus Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1986, s.81-103.

TÜMERTEKİN, E., *Türkiye'de iç göçler*, İ.Ü.Coğrafya Enst. Yay. No:54, İstanbul, 1968.

ÜNER, S., "Türkiye'de kırsal gelişme ve iç göçler", Birleşmiş Milletler-FAO, Nüfus ve Kalkınma Semineri, Bildiri.

neden olan faktörler" başlığı altında sunduğumuz araştırmamızda, yöredeki nüfus hareketleri kesin göçler, mevsimlik iş gücü hareketleri ve günübürlük iş gücü hareketleri olmak üzere üç şekilde irdelenerek bunlara neden olan faktörler üzerinde durulmuştur. Kuramsal olarak, nüfus hareketlerinin farklı coğrafi mekânlardaki ekonomik potansiyelin dağılımındaki dengesizliklerle ilgili olduğu varsayımından hareketle, konu yerleşme birimlerinin kuruluş alanlarının jeomorfolojik özelliklerine bağlı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Burada amaç, yörenin jeomorfolojik özelliklerini ortaya koymak değil, farklı yerşekli birimlerinin yörenin ekonomik yapısına ve buna bağlı olarak da nüfus hareketleri üzerindeki etkisini araştırmaktır. Başka bir anlatımla, değişik toprak yapısına, topografyaya ve jeolojik yapıya sahip olan yerşekli birimleri, arazinin kullanılışı ve faydalanma bakımından bölünüşünün yanı sıra, tarım alanlarının dağılışı ile yetiştirilen kültür bitkilerinin çeşidini ve verimini de büyük ölçüde etkilemektedir. Böylece, fiziki yapıya bağlı olarak tarımsal potansiyelin düşük olduğu alanlardan, gerek tarımsal potansiyelin yüksek olduğu, gerekse başka iş olanaklarının bulunabildiği kentsel alanlara doğru nüfus hareketi meydana gelmektedir.

Edremit yöresinde gerçekleştirdiğimiz alan araştırmalarından elde ettiğimiz bulgular da bu görüşümüzü doğrulamaktadır. Nitekim, kesin göçlerin yanı sıra, mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketleri de birer jeomorfolojik ya da yerşekli birimi olan Edremit ovasına ve bu ovanın çevresindeki alçak alanlara yönelik olarak meydana gelmektedir. Buna karşılık, fiziki koşulların etkisiyle tarım potansiyelinin düşük olduğu, tarım topraklarının daraldığı ve parçalandığı arızalı dağlık ve yüksek alanlar ise gerek kesin göç, gerekse iş gücü veren alanları oluşturmaktadırlar. Bu nedenle, öncelikle Edremit yöresindeki yerşekli birimleri ayırdedilmiştir. Edremit depresyonundan çevredeki yüksek alanlara doğru ayırttığımız sözkonusu yerşekli birimleri:

- 1- Ova tabanı,
- 2- Birikinti koni ve yelpazeleri,
- 3- Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri,
- 4- Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar,
- 5- Dağlık alanlar,
- 6- Dağlık alanlardaki yüksek düzlükler-yayvan sırtlar'dır.

Bu yerçekli birimlerinden ova tabanı, Edremit çukurluğunun belli bir bölümünü kapsar. Yörede bulunan Edremit çayı, Havran çayı, Karınca çay ve diğer küçük akarsuların yüksek alanlardan getirdikleri malzemelerin Edremit Körfezi'ni doldurması sonucunda oluşan ova, yaklaşık olarak 150 km² lik bir alan kaplamaktadır (2). Edremit körfezi kıyısından başlayan ve doğuya doğru daralarak kabaca bir üçgeni andıran ovanın ortalama yükseltisi 30-40 m olup, Havran'ın doğusunda yükseltisi 50 m'yi aşmaktadır. Kalın bir alüvyal dolguya sahip olan ova, başta pamuk olmak üzere, şekerpancarı ve karışık sebze tarımının optimal koşullarda yapılmasına imkân sağlar. Bu tarımsal potansiyel nedeniyle ova üzerinde bulunan yerleşmeler gerek yöre içinden, gerekse yöre dışından kesin göç ve iş gücü almaktadır.

Edremit yöresindeki birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde yer alan yerleşmelerde de iş gücü alma özelliği görülmektedir. Edremit ovasının kuzeyinde, kıyı geresinden itibaren yer yer 5-20 m'den başlayan (3) birikinti koni ve yelpazeleri Güre çevresinden Havran'ın doğusuna kadar kesintisiz bir kuşak halinde uzanır. Yükseltisi Güre çevresinde 100 m'yi bulan birikinti konilerinin üzeri hemen hemen bütünüyle zeytinliklerle kaplıdır. Edremit ovasının güney kenarında da birikinti konileri bulunmakla birlikte, bunlar piedmont ovası oluşturacak kadar gelişmemişlerdir. Bu alanda özellikle Şarköy, Börezli ve Kızıklı köyü çevresinde bulunan birikinti konileri, ovanın kuzey kesimindekiler gibi zeytinliklerle kaplıdır. Özellikle zeytinin toplanması sırasında gereksinim duyulan işgücü nedeniyle, çok sayıda işçi Kasım-Şubat ayları arasında bu alanlara gitmektedirler.

Ova tabanı ile birikinti koni ve yelpazeleri gibi Edremit yöresinde iş gücü alan bir diğer yerçekli birimi az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleridir. Edremit körfezinin kuzeyinde kıyı ovası ile Kazdağı'nın dik yamaçları arasında topografik bir yüksekti basamağı oluşturan bu yerçekli birimi 50-200 m arasında değişen bir yüksekliğe sahip olup, bütünüyle zeytinliklerle kaplıdır. Aynı şekilde, Edremit ovasının güneybatısında Neojen arazilerden oluşan alçak tepelik alanlarda da yoğun bir şekilde zeytinlik yapılmaktadır. Bu nedenle

2) D.S.İ., Edremit ve Armutova (Gömeç) ovaları hidrojeolojik etüt raporu, Ankara, 1977

3) DURUKAL, A., " Edremit ovası kuzeybatı kesiminde yer alan birikinti yelpazelerinin morfolojik gelişimleri", *Jeomorfoloji Dergisi*, Sayı: 7, Ankara, 1978, s. 35-54.

gerek Edremit körfezinin kuzeyindeki, gerekse güneybatıdaki alçak tepelik alanlar üzerinde yer alan yerleşmeler çok sayıda iş gücü almaktadırlar.

Ova tabanı, birikinti konileri ve az yarılmış alçak tepelik alanların aksine, yöredeki yüksek alanlar kesin göç ve iş gücü veren alanları meydana getirmektedirler. Nitekim, Edremit ovasının kuzeydoğusunda ve Eybek dağlarının yamaçlarında, çok yarılmış yüksek tepelik alanlar olarak ayırdığımız yerşekli biriminde, bu alanın gerek yükseltisi nedeniyle zeytin kuşağının dışında kalması, gerekse arazinin çok arızalı olması nedeniyle daha çok hayvancılık yapılabilmektedir. Çok dar alanlarda da kuru tarım yöntemleriyle tahıl türlerinin yetiştirilebildiği bu yerşekli birimi üzerinde ekonomik potansiyelin elverişsizliği nedeniyle yerleşmelerde iş gücü ve kesin göç verme özelliği ağırlık kazanmaktadır.

Yöredeki yüksek tepelik alanların dışında kalan ve özellikle Kazdağı, Eybekdağı ve Kocadağ'ın dik ve oldukça parçalanmış kesimlerini kapsayan dağlık alanlarda da zeytincilik etkinlikleri yapılamamaktadır. Dağlık alanlarda tarım yapılabilecek toprakların oldukça daralması ve parçalanmasının yanı sıra, toprakların da çok verimsiz olması nedeniyle asıl ekonomik etkinlik hayvancılığa dayanmaktadır. Üzerinde bulunduğu nüfusu bile barındırabilecek ekonomik potansiyelden yoksun olan bu alanlar sürekli ya da geçici olarak hem kesin göç, hem de iş gücü vermektedir.

Edremit yöresinde ayırdığımız bir diğer yerşekli birimi, dağlık alanlardaki yüksek düzlükler- yayvan sırtlardır. Bu yüksek düzlükler-yayvan sırtlar üzerinde yer yer tahıl tarımı yapılabilmektedir. Ancak, bu alanlarda da yıllardan beri süregelen yanlış arazi kullanma ve aşırı otlatma nedeniyle sahanın zaten elverişsiz olan tarım potansiyeli oldukça düşmüştür. Bu nedenle, özellikle Kocadağ'ın yüksek düzlükler-yayvan sırtları üzerinde yer alan Çallı, Kuyucak, Çamtepe ve Karalar köyleri günümüzde Edremit yöresinin ekonomik açıdan en geri köylerini meydana getirmekte ve sürekli olarak göç vermektedirler.

Yukarıda genel özelliklerini tanıtmaya çalıştığımız yerşekli birimleri üzerinde yer alan kırsal yerleşmeler gerek kesin göç, gerekse iş gücü alma ve verme niteliklerine göre belli yerşekli birimleri üzerinde gruplaşmaktadırlar. Bu nedenle farklı yerşekli birimlerinin nüfus hareketleri üzerindeki etkisini saptamak amacıyla, alan

araştırmalarımız sırasında elde ettiğimiz nüfus hareketlerine ilişkin veriler, kırsal yerleşmelerin içinde buldukları alanın özelliklerine göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Ayrıca, kesin göç ile işgücü alma ve verme olgusu, kırsal yerleşmelerin yerşekilleriyle ilişkili olarak oluşan ekonomik etkinlikleri ve toprak mülkiyeti sistemi açısından da gözden geçirilmiştir.

Araştırmamızın verileri, Edremit, Burhaniye ve Havran ilçe topraklarının büyük bir bölümünü kapsayan çalışma alanı sınırları içinde bulunan köylerin tümüne uyguladığımız anketlerden derlenmiştir. Anket uygulama çalışmaları Temmuz-Ağustos 1989 tarihlerinde gerçekleştirilmiş anketlerde köy muhtarlarına kesin göç konusuyla ilgili olarak, köylerinden ayrılarak başka yerleşim birimlerine göç eden ailelerin sayısı, göç yılları ve bunların hangi yerleşim birimlerine göç ettikleri sorulmuştur. Aynı şekilde, mevsimlik ve gүнübürlük iş gücü hareketliliği kapsamında, köye ve köy dışına yönelik olmak üzere sözkonusu hareketlere katılan kişi sayısı, ne iş yaptıkları, nereden geldikleri ya da köyden gidenlerin nereye gittikleri, bunların çalışma dönemlerinin ne zaman başlayıp ne zaman bittiğine ilişkin soruların da köy muhtarlarınca yanıtlanması istenmiştir (4).

Aşağıda, anket çalışmalarından elde ettiğimiz veriler doğrultusunda, öncelikle Edremit yöresi kırsal alanında meydana gelen nüfus hareketleri tanıtılmaya çalışılacak, daha sonra ise bu hareketlere neden olan fiziki ve sosyo-ekonomik faktörler ele alınacaktır.

1. Edremit yöresi kırsal alanında nüfus hareketleri

Edremit yöresi kırsal alanındaki nüfus hareketlerine girmeden önce yörenin genel olarak tanıtılması konunun daha iyi kavranması açısından yararlı olacaktır. Edremit yöresi Ege Bölgesi'nin kuzeyinde yer alır. Yöre Ege Bölgesi ile Marmara Bölgesi'ni birbirinden ayıran Kazdağı kütlesi tarafından kuzeyden çevrelenmektedir. Yörenin

4) Köy muhtarlarınca nüfus hareketleriyle, ilgili olarak anket sorularına verilen yanıtlar, tahmini rakamlara dayanmakla birlikte gerçeğe oldukça yakındırlar. Başka bir deyişle verilen yanıtların % 100 doğru olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Ancak, kabul etmek gerekir ki, bu tür çalışmalarda veri elde etmek sadece anket uygulamalarıyla mümkün olmaktadır. Öte yandan, coğrafi çalışmalarda amaç rakamların mutlak değerini elde etmek değil, bunların mekânlara göre oransal dağılımını ve yoğunluğunu ortaya koymaktır. Böylece, yoğun birşekilde göç alan ya da göç veren kırsal yerleşmelerin coğrafi dağılışı ortaya konulabildiği gibi, mekânların nüfus hareketleri üzerindeki etkisi de belirginlik kazanmaktadır.

güneyinde ise Madra-Kozak kütlesi bulunmaktadır. Batıdan Ege denizine açılan Edremit yöresi doğuda İn boğazı ile İvrindi çevresine bağlanır. Yöre aynı zamanda Ege Bölgesi'nin morfolojik karakterine egemen olan doğu-batı doğrultulu grabenler sisteminin bir üyesidir. Edremit, Burhaniye ve Havran ilçe topraklarının büyük bir bölümünü kapsayan çalışma alanı yaklaşık olarak 725 km² dir.

Nüfus hareketlerinde belli zaman süreleri içinde meydana gelen değişmeler, göç alan ve göç veren alanların benzerlikleri ya da farklılıkları, göçe neden olan faktörlerin karmaşıklığı vb. gibi nedenler göç olgusunun açıklanmasını ve belli bir sistematik içinde ele alınmasını güçleştirmektedir. Bununla birlikte, araştırma alanımızda meydana gelen nüfus hareketleri:

- 1- Kesin göçler,
- 2- Mevsimlik iş gücü hareketleri,
- 3- Günübürlük iş gücü hareketleri,

olarak sınıflandırılabilir. Aşağıda kesin göçler ayrı bir başlık altında, mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketleri ise birlikte incelenecektir.

1.1. Kesin göçler:

Çalışma alanında meydana gelen kesin göçler, Balkan ülkelerinden yöreye yönelik göçler, Edremit yöresinden yurt dışına yönelik göçler ve yöredeki bazı alanlarda ekonomik koşulların yetersizliği nedeniyle gerek yöre dışına, gerekse yöre içindeki gelişmiş yerleşim birimlerine yönelik göçler olmak üzere üç şekilde ortaya çıkmaktadır. Ancak biz, ilk iki göç hareketini inceleme dışında tutup, yalnızca coğrafi mekânlardaki ekonomik potansiyelin dengesizliği nedeniyle meydana gelen kesin göçleri ele alacağız.

Anket çalışmalarından elde ettiğimiz verilere göre, çalışma alanımızda bulunan 48 köyden 34'ünde göç hareketi meydana gelmiştir. Bu değer, köylerin büyük bir bölümünde bu olgunun yaşandığını ortaya koymaktadır. Fakat bu göçlerde dikkati çeken en belirgin özellik, kesin göçlerin fiziki ortamın elverişsizliği nedeniyle toprak-nüfus dengesinin bozulduğu, tarımsal potansiyelin düşmesiyle ekonomik koşulların güçleştiği ve kırsal ile kent arasındaki sosyo-ekonomik farklılaşmanın arttığı alanlarda yoğunluk kazanmasıdır. Nitekim, ileride ayrıntılı bir şekilde değinileceği gibi, kesin göçlerin büyük bir bölümü Pınarbaşı, Kuyucak, Çakırdere, Çamlıbel, Çamlık, Çallı, Fazlıca, Kocadağ, Kalabak, Tarla başı, Karalar

ve Beyoba gibi ova tabanına göre daha yüksekte, topografyanın arızalandığı, eğimin arttığı ve buna bağlı olarak ekonomik koşulların güçleştiği köylerde meydana gelmiştir (Harita 1).

Çalışma alanında meydana gelen kesin göçler "kırdan kıra" ve "kırdan kente" doğru olmak üzere iki şekilde gerçekleşmekte ve kesin göçe katılanların büyük bir bölümü yöre içinde bulunan yerleşmelere yönelmektedirler. Örneğin, kırdan kıra doğru meydana gelen göçler kapsamında, göç veren Çallı köyünden 30 aile, Karalar köyünden 11 aile, Çamtepe köyünden 10 aile Burhaniye ilçesinin Kızıklı ve Bahadınlı köyleriyle Havran ilçesinin Küçükdere köyüne yerleşmişlerdir. Kırdan kente doğru meydana gelen göçler kapsamında ise yöredeki köylerden göç eden ailelerin büyük bir çoğunluğu başta Edremit olmak üzere, Burhaniye ve Havran gibi kentsel yerleşim birimlerine yerleşmişlerdir (Çizelge 1).

Yöre içindeki yerleşim birimlerine yönelen kesin göçlere karşılık, Hisarköy, Pellit, Şahinler, Şarköy ve Taylıeli gibi köylerden göç eden ailelerin belli bir bölümü de İzmir, Balıkesir ve Ayvalık gibi yöre dışında bulunan kentsel merkezlere yerleşmişlerdir.

Anketlerden elde ettiğimiz bir başka sonuç, yörede meydana gelen kesin göçlerin 1950-1970 yılları arasında en yüksek düzeye ulaştığını göstermektedir (5). Nitekim, bu dönemde göç eden ailelerin sayısı 531, bunun toplam göçlere olan oranı ise % 47.4 tür. 1970-1980 yılları arasında da kesin göç bir önceki döneme göre azalmakla birlikte önemini korumuştur. Gerçekten bu dönemde 356 aile buldukları köyleri terk ederek başka yerleşmelere gitmişlerdir. 1980 yılından sonra da yörede kesin göç olayı yaşanmış, ancak 1950-1970 ve 1970-1980 dönemlerine göre belirgin bir düşme meydana gelmiştir. Bu durum, göç olgusunun kendi içinde belli bir dengeye ulaşmakta olduğunu göstermektedir.

5) Edremit yöresinde meydana gelen kesin göçler, 1950 öncesi, 1950-1970, 1970-1980 ve 1980 sonrası olmak üzere dört dönemde incelenmiştir. Türkiye'de 1950'li yıllara kadar göç hareketlerinde belirgin bir durağanlık olması nedeniyle ilk dönem "1950 öncesi" olarak ele alınmıştır. 1950'li yıllarda uygulanan Marshall planı nedeniyle kırsal alanda ortaya çıkan yapısal değişimlerle birlikte iç göç hızlanarak 1970'li yıllara kadar sürmüştür. Bu nedenle de ikinci dönem, 1950-1970 yıllarını kapsamaktadır. 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizi nedeniyle ekonomide görülen durgunluk kırsal alanda meydana gelen göçleri sınırlı tutmuştur. Bu durum 1980'li yıllara kadar devam etmiştir.

Göç veren köyler	1950 öncesi	1950-1970	1970-1980	1980'den sonra	TOPLAM	Yerleşilen birim
Avçılar	-	-	-	30	30	Akçay-Güre İskelesi
Beyoba	-	-	15	3	18	Zeytinli köyü
Çamlıbel	-	50	15	10	75	Edremit-Akçay
Dereli	-	10	-	-	10	Edremit
Kavlaklar	-	-	-	3	3	Edremit
Mehmetalan	-	-	5	-	5	Edremit
Pınarbaşı	-	-	50	4	54	Zeytinli köyü
Yaşyer	-	40	6	3	49	Edremit
Bahadınlı	-	-	15	4	19	Burhaniye
Börezli	-	5	-	-	-	Burhaniye
Çallı	-	-	25	5	30	Kızıklı köyü-Börezli köyü
Çamtepe	-	-	10	-	10	Kızıklı köyü-Bahadınlı köyü
Çoruk	-	10	-	-	10	Burhaniye-Edremit
Duthuca	-	-	10	20	30	Burhaniye-Edremit
Hisarköy	-	30	20	4	54	İzmir-Edremit-Burhaniye
Karadere	-	3	2	-	5	Bahadınlı köyü-Burhaniye
Kızıklı	-	5	-	-	5	Burhaniye
Kuyucak	-	100	3	3	106	Burhaniye-Edremit
Pelit	-	100	50	50	200	Ayvalık-Burhaniye
Şarköy	-	4	2	-	6	İzmir-Burhaniye
Taylıeli	-	-	20	-	20	İzmir-Burhaniye
Büyükdere	-	-	-	20	20	Edremit-Havran
Çakırdere	-	35	-	-	35	Havran-Burhaniye
Çamlık	-	15	15	10	40	Havran-Edremit
Fazlıca	-	30	25	15	70	Havran-Edremit
İnönü	-	2	-	-	2	Çiknıç köyü-Edremit
Kalabak	-	15	15	-	30	Havran-Edremit
Karalar	-	10	-	1	11	Küçükdere-Kızıklı köyü
Kocadağ	20	20	15	8	63	Havran-Burhaniye
Köylüce	-	10	-	5	15	Havran-Edremit
Tarlabaşı	-	-	10	5	15	Havran
Temaşalık	-	2	8	-	10	Havran
Tepeoba	-	15	-	-	15	Havran
Şahinler	-	20	20	10	50	Balıkesir-İzmir
TOPLAM	20	531	356	213	1120	

Çizelge-1: Edremit yöresinde kesin göç veren köyler, göç alan yerleşim birimleri ve dönemlere göre göçe katılan aile sayısı.

1.2. Mevsimlik ve gnbirlik iş gücü hareketleri:

Coğrafi faktörlerin etkisiyle tarımsal potansiyelin düşük olduğu alanlardan, içinde buldukları olumsuz ekonomik koşulları bir ölçüde azaltmak amacıyla iş gücü açığı olan alanlara giderek çalışmak Őeklinde ortaya çıkan nüfus hareketleri iki Şekilde meydana gelmektedir. Bunlardan birincisi, çalıştığı alanlarda belirli sürelerle kalanların meydana getirdikleri "mevsimlik iş gücü hareketleri" dir. Diğer Şekli ise, gnbirlik çalıştıktan sonra yerleşim birimlerine dnerlerin meydana getirdiği "gnbirlik iş gücü hareketleri" dir. Mevsimlik iş gücü hareketi, daha çok çalışma alanımız dışından olmak üzere ova tabanı ve ova kenarı üzerinde yoğunlaşan tarımsal etkinliklerde çalışmaya yönelik hareketler Őeklinde belirginlik kazanır. Bununla birlikte, çalışma alanımızın ekonomik koşullarının yetersiz olduğu alanlardan yöre dışına yönelik olarak da mevsimlik iş gücü hareketi meydana gelmektedir. Gnbirlik iş gücü hareketleri ise çalışma alanı içinde meydana gelmekte, yörenin yüksek kesimlerinden tarımsal etkinliklerde ve inşaat sektöründe açık iş gücünü karşılamak üzere ovaya ya da kıyı alanlarına yönelik olmaktadır.

Genellikle tarım ve inşaat işçiliği Őeklinde ortaya çıkan iş gücü hareketliliği bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çalışma alanımız iş gücü veren bir alan olmaktan çok, iş gücü çeken bir yöre olma özelliği taşımaktadır. Nitekim, anket sonuçları, büyük bir bölümü yöre dışından olmak üzere 10.000 civarında kişinin çalışma alanımızın ova tabanı ve az yüksek alanlarda bulunan yerleşim birimleri çevresine çalışmak üzere geldiklerini ortaya koymaktadır. Iř gücü alan yerleşmelerde açık iş gücünün bir bölümü de çalışma alanımızdan kaynaklanmakta ve bu gnbirlik işçi hareketi Őeklinde meydana gelmektedir.

Mevsimlik iş gücü hareketinin en belirgin özelliği, iş gücüne katılanların belirli kültür bitkileri tarımının ve inşaat sektörünün yoğunluk kazandığı alanlara yönelmeleridir. Bu hareketlerin bir başka özelliği ise, yöreye yönelik iş gücünün Çanakkale ilinin Bayramı, Ezine, an ve Yenice, Balıkesir ilinin İvrindi ve Balya, Bursa ilinin de Kemalpaşa ilçelerinin kırsal yerleşim birimlerinden kaynaklanmasıdır (izelge 2). Söz konusu alanlardan çalışma alanına gelen mevsimlik iş gücü, ova tabanı üzerinde yoğunluk kazanan pamuk ve Şekerpancarı tarımında çapalama, sulama ve ürün toplanmasında açık iş gücünü karşılamakta, ova çevresindeki alanlarda da zeytin toplanmasında çalışmaktadır. Tarım işçiliğinin yanı sıra, yöreye gelenlerin bir bölümü de turizm etkinliklerine bağlı olarak başta

Akçay olmak üzere kıyı kuşağında yer alan Ören, Altinkum ve İskele mahallelerinde inşaat işlerinde çalışmaktadırlar. Zeytin tarımının egemen olduğu araştırma alanımızda, zeytinin toplanması Kasım ayından Şubat ayı sonuna kadar sürebilmektedir. Pamuk toplamak amacıyla yöreye gelenlerin bir bölümü de daha sonra zeytin toplama işlerinde çalışarak yörede kalma sürelerini Şubat ayı sonuna kadar uzatmaktadırlar.

Mevsimsellik iş gücü hareketi araştırma alanımız dışına yönelik olarak da meydana gelmektedir. Örneğin, Çamcı, Pınarbaşı ve Yaşyer köylerinden Mayıs-Ekim ayları arasında orman işçiliğinde çalışmak üzere araştırma alanımız dışında bulunan Yenice ve Kalkın çevresine (Çanakkale) gidilmektedir. Çalışma alanımızda mevsimsellik iş gücü hareketine katılanların bir bölümü ise pamuk ve tütün tarımında çalışmak üzere Dikili ve Bergama çevresine, fındık tarımında çalışmak üzere de Adapazarı çevresine gitmektedirler (Çizelge 3). Pamuk ve tütün tarımında çalışanlar Nisan-Ekim aylarında, fındık tarımında çalışanlar ise Ağustos-Eylül ayları arasında mevsimsellik iş gücü hareketine katılmaktadırlar.

Yukarıda da değinildiği gibi, günübürlük işçi hareketleri çalışma alanımızdaki dağ yamaçlarında ve dağlık alanlarında yer alan yerleşmelerden ova üzerine ya da kıyı alanına yönelik olarak meydana gelmektedir. Genellikle ekonomik koşulların yetersiz olduğu yerleşim birimlerinden ova üzerine ve kıyı kuşağına çalışmak üzere giden işçiler günübürlük çalışarak iş sonunda köylerine geri dönmektedirler. Sözkonusu günübürlük işçi hareketlerine katılanların miktarı 1.000 kişi civarındadır (Çizelge 4).

Diğer taraftan, dağlık alanların yanı sıra etek düzlükleri ve birikinti konileri üzerinde yer alan Avcılar, Kızılkeçili ve Kadıköy gibi daha çok iş gücü göçü alan yerleşmelerde, bu köylere sonradan yerleşen ailelerin büyük bir bölümü günübürlük işçi hareketlerine katılmaktadırlar. Bu nedenle, sözkonusu köylerde günübürlük işçi hareketlerine katılım oranı yükselmektedir.

Sonuç olarak, mevsimsellik ve günübürlük iş gücü alan yerleşmelerde, yöre içi ve yöre dışından gelen yaklaşık 10.000 civarında kişinin açık iş gücünü karşıladığı, buna karşılık iş gücü veren yerleşmelerde ise, 2.000 civarında kişinin günübürlük ve mevsimsellik iş gücü hareketlerine katıldığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, çalışma alanının daha çok iş gücü alan bir yöre olduğu ileri sürülebilir.

İş gücü alan köyler	İş gücü veren yerleşim birimleri	Tutulan iş türü	İş süresi	İş gücüne katılan kişi sayısı
Avcılar	Balya-Bayramiç	Zeytin	Kasım-Şubat	200
Bostancı	Kalabak-Kocadağ	Pancar Pamuk	Günöbirlik	1.000
Çamcı	Yenice-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	150
Çamlıbel	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	80
Çıkrıkçı	Yenice-İvrindi	Pancar Pamuk	Mayıs-Ekim	100
Güre	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	150
Kadıköy	Çan-Edremit	Zeytin İnşaat	Kasım-Şubat Günöbirlik	200
Kavlaklar	Balya-Çan	Zeytin	Kasım-Şubat	70
Kızıkeçili	İvrindi-Çan	Zeytin	Kasım-Şubat	200
Tahtakuşlar	İvrindi-Kemalpaşa	Zeytin	Kasım-Şubat	200
Zeytinli	Bayramiç-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	500
Bahadınlı	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	300
Börezli	Havran-İvrindi	Pamuk Zeytin	Eylül-Kasım Kasım-Şubat	150
Çoruk	Havran	Pamuk Pancar	Günöbirlik	1.000
Kızıklı	Havran-İvrindi	Zeytin	Günöbirlik Kasım-Şubat	300
Pelit	Yenice-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	3.000
Şahinler	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	150
Şarköy	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	200
Taylıeli	Yenice-Balya	Zeytin	Kasım-Şubat	300
Büyükdere	İvrindi	Pamuk Zeytin	Eylül-Kasım Kasım-Şubat	200
Çamdibi	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	1.000
İnönü	Çamlık	Zeytin	Günöbirlik	50
Kalabak	Balya-Yenice	Zeytin	Kasım-Şubat	20
Köylüce	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	30
Küçükdere	Balya-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	100
Temaşalık	Yenice-İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	60
Tepeoba	İvrindi	Zeytin	Kasım-Şubat	50
TOPLAM				9.760

Çizelge-2: Edremit yöresinde mevsimlik ve günöbirlik iş gücü alan köyler, iş gücünün kaynaklandığı alanlar, tutulan iş türü, iş süresi ve iş gücü hareketlerine katılan kişi sayısı.

İş gücü veren köyler	İş gücü alan yer. birim.	Tutulan iş türü	Tutulan işin süresi	İş gücüne katılan kişi sayısı
Çamcı	Yenice Kazdağları	Orman	Mayıs-Ekim	150
Mehmetalan	Zeytinli Kazdağları	Zeytin Orman	Mayıs-Ekim	350
Pınarbaşı	Kazdağları	Orman	Mayıs-Ekim	15
Yaşyer	Yenice Kalkım	Orman	Mayıs-Ekim	20
Pelit	Dikili Bergama	Pamuk Tütün	Nisan-Ekim	80
Kalabak	Adapazarı	Fındık	Ağustos-Eylül	60
Karalar	Ören	İnşaat	Mayıs-Eylül	2
Ortaoba	Yenice Bursa	Orman	Mayıs-Ekim	250
TOPLAM				927

Çizelge-3: Edremit yöresinde mevsimlik iş gücü veren köyler, tutulan iş türü, işin süresi ve iş gücü hareketlerine katılan kişi sayısı.

İş gücü veren köyler	İş gücü olan yer. birim.	Tutulan iş türü	İş gücüne katılan kişi sayısı
Avcılar	Altınoluk Kazdağları	İnşaat Orman	75
Beyoba	Zeytinli Akçay Kazdağları	İnşaat Orman	70
Dereli	Edremit	İnşaat	10
Çamlıbel	Akçay Altınoluk Kazdağları	İnşaat Orman	30
Hacıaslanlar	Edremit Kazdağları	Tarım Orman	100
Kadıköy	Akçay Altınoluk	İnşaat	25
Kavlaklar	Güre Edremit	İnşaat Tarım	50
Kızılkeçilli	Akçay	İnşaat	100
Yaylaönü	Akçay	İnşaat	10
Yolören	Akçay Zeytinli Edremit	İnşaat Tarım	290
Çallı	Burhaniye Kızıklı ky.	İnşaat Tarım	30
Kuyucak	Burhaniye	Tarım İnşaat	15
Çamlık	Havran Edremit	Tarım İnşaat	100
Fazlıca	Havran Akçay	Tarım İnşaat	40
Kocadağ	Edremit Havran Burhaniye	Tarım	40
Tarlabaşı	Havran	Tarım	60
TOPLAM			1045

Çizelge-4: Edremit yöresinde günübürlük iş gücü veren köyler, iş gücüne katılanların çalıştıkları yerleşim birimleri, iş türü ve iş gücüne katılan kişi sayısı.

2.Kesin göçler mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketlerine neden olan faktörler

Yukarıda, çalışma alanımızda meydana gelen kesin göç, mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketleri, iş gücü alan ve veren alanlar, tutulan iş türü, işin süresi ve iş gücü hareketlerine katılanların miktarı bağlamında ele alınmıştır. Aşağıda ise sözkonusu göç hareketlerine neden olan faktörler irdelenecektir.

Göç olgusuna neden olan faktörleri ortaya koymaya yönelik çalışmalar, II.Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin kırsal değişme mekanizmalarını ve bu değişmelerin yöreye yansıyan boyutlarını dikkate almak zorundadır. Başka bir anlatımla, göç olgusunu Türkiye'deki yapısal değişmelerden ve bölge içindeki coğrafi faktörlerin etkisiyle farklılık kazanan ortamlardan soyutlayarak ortaya koymak olanaksızdır. Bu bağlamda, 1923-1950 yıllarını kapsayan dönemde ülkemizdeki kapalı ekonomik sistemin varlığı, ulaşım ve iletişim araçlarının sınırlılığı, yaşanan ekonomik bunalımlar ve II. Dünya Savaşı'nın dolaylı etkileri göç hareketlerini ya da nüfustaki yatay devingenliği büyük ölçüde sınırlı tutmuştur.

1950 yılından sonra ülke bütününde olduğu kadar, çalışma alanımızda da kesin göçlerin hız kazanması birbirleriyle ilişkili olan çok sayıda faktörün ortaya çıkmasıyla ilgilidir. Özellikle, 1950'li yıllarda Marshall Planı'na bağlı olarak gerçekleşen tarım ve ulaşım alanındaki yeni uygulamalar kapalı ekonomik sistemin bozulmasına neden olmuş, geçimlik tarım yerine pazara yönelik üretim ağırlık kazanmaya başlamıştır (6). Bu olgu, bir taraftan fiziki olanaklar çerçevesinde belirgin bir gelişme sağlarken, bir taraftan da kırsal nüfusu devingenliğe iterek kırsal terketmelerine neden olmuştur. Diğer taraftan, gerek ulaşım gerekse iletişim araçlarının yaygınlaşması kırsal nüfusun bilinçlenmesinde ve sosyo-kültürel düzeyin yükselmesinde etkili olmuştur. Kırsal alanlardaki sözkonusu değişikliklerin dışında, kentsel alanlarda da yeni iş olanakları ortaya çıkmıştır.

Bu genel değerlendirmeler çerçevesinde çalışma alanında 1950-1970

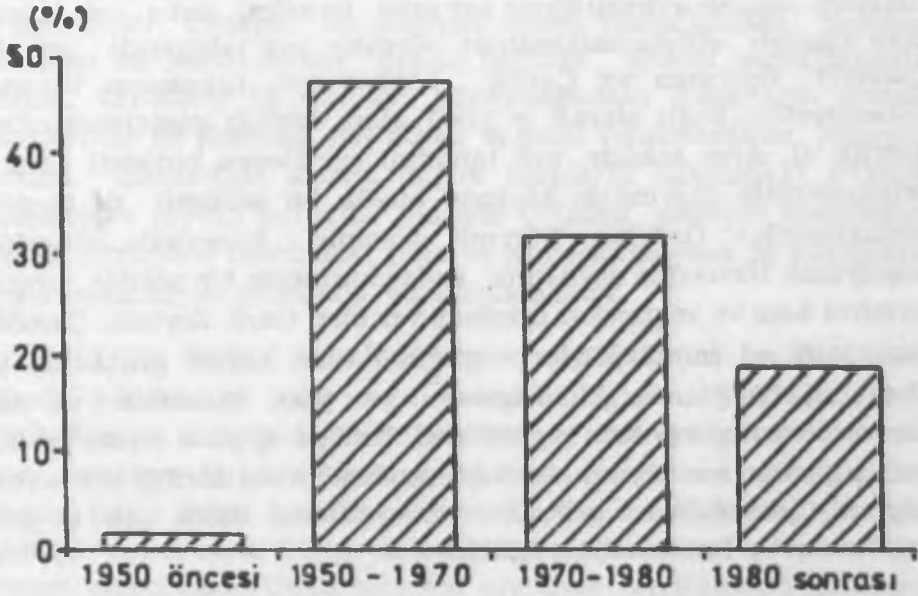
6) Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz:

SEVGİ, C., Kentleşme sürecinde İzmir ve gecekondular, İzmir (Merkez İlçe) Konak Belediyesi Kültür Hizmetleri, İzmir, 1988, sayfa :15

ÖNER, S., a.g.e., sayfa :5

yılları arasında kesin göç, büyük ölçüde yöre içerisinde bulunan Edremit, Burhaniye ve Havran'a yönelik olarak hız kazanmıştır. Kentsel alanlara yönelik göçlerin yanı sıra, özellikle ova tabanında pamuk ve şekerpancarı, ova çevresinde de zeytin tarımında meydana gelen üretim artışı kırsal alanlarda iş gücü açığını ortaya çıkarmıştır. Bu iş gücü açığının yöre dışından ve yöre içinden karşılanması mevsimlik iş gücü göçü olgusunun gündeme getirmiş, mevsimlik göçe katılanların bir bölümü de zamanla kırsal alanlardaki yerleşmelerde sürekli olarak yerleşerek kırdan-kıra doğru olan kesin göçleri yaratmıştır.

1950-1970 yılları arasında yaşanan hızlı göç olgusunun aksine, 1970-1980 döneminde 1974 yılında yaşanan petrol krizinden sonra ortaya çıkan gerek tarım alanında, gerekse sanayiye bağlı üretimdeki durgunluk göçü sınırlı tutmuştur (7). Daha önce de değinildiği gibi bu dönemde çalışma alanında meydana gelen kesin göç hareketi de azalmıştır (Şekil 1).

Şekil-1: Edremit yöresinde kesin göçlerin dönemlere göre oransal dağılımı (alle olarak).

Kuşkusuz, 1950'li yıllardan sonra ülkemizde meydana gelen sosyo-ekonomik yapıdaki değişmeler, yöre bütünündeki kesin göç, mevsimlik ve günübirlik iş gücü hareketlerini de etkilemiştir. Bununla birlikte, Edremit yöresinde meydana gelen nüfus hareketlerinin esas itibarıyla yerel faktörlerin etkisiyle gerçekleştiği ileri sürülebilir. Gerçekten, nüfus hareketleri konusuna mekânsal bir boyut ve bütünlük kazandırabilmek amacıyla yöredeki köy yerleşmeleri iş gücü alma ve verme özelliklerine göre sınıflandırılarak haritalandığında iş gücü alan alanların belli kesimlerde toplandığı, buna karşılık iş gücü veren alanların ise iş gücü alan alanların dışına kaydığı gözlenmiştir. Bu gözlemlerimiz, bizde nüfus hareketlerinin oluşmasında coğrafi mekanların da etkili olduğu izlenimini uyandırmıştır. Bu düşünceden hareketle yöredeki farklı coğrafi mekânları meydana getiren yer şekilleri ayırılarak iş gücü alan ve veren köyler çevrelerinin yerşekli özelliklerine göre değerlendirilmiştir.

Bu değerlendirmelere göre, Edremit yöresinde ova tabanı, birikinti koni ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri olarak ayırdettiğimiz yer şekli birimleri daha çok iş gücü alan alanları oluşturmaktadırlar. Nitekim, ova tabanında yer alan Çıkrıkçı, Bostancı ve Çoruk köyleri ova tabanının tarımsal potansiyeline bağlı olarak iş gücü alma özelliği göstermektedirler (Harita 1). Aynı şekilde, ova tabanını çevreleyen birikinti koni ve yelpazelerinin üzerindeki köylerin büyük bir bölümü de iş gücü almaktadırlar. Örneğin, Edremit ovasının kuzeyinde, Güre'den başlayarak Havran'ın doğusuna kadar kesintisiz bir şekilde uzanan birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde yer alan Güre, Zeytinli, Çamdibi, Temaşalık ve İnönü köyleri iş gücü alan köyler grubunda yer almaktadırlar (Harita 1). Söz konusu yer şekli biriminde yer alan Kızılkeçili ve Kadıköy hem iş gücü alan, hem de iş gücü veren, Yol ören ise iş gücü veren köydür. Bu köylerin farklı olma özelliği söz konusu köylere dışarıdan gelerek yerleşenlerin daha çok iş gücü hareketlerine katılmasıyla ilgilidir.

Çalışma alanımızda, Ova tabanının güneyindeki birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde yer alan Şarköy, Börezli, Kızıklı, Büyükdere ve Küçükdere köyleri de iş gücü almaktadırlar. Ova tabanı ile birikinti koni ve yelpazeleri üzerindeki köylerde olduğu gibi, az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri üzerinde yer alan köylerde de iş gücü alma olgusu ağırlık taşımaktadır. Gerçekten, Edremit ovasının

güneybatısındaki alçak tepelik alanlarda bulunan Taylıeli ve Şahinler; Edremit körfezinin kuzeyinde kıyı ile Kazdağları arasında topoğrafik bir geçiş niteliği taşıyan küçük plato yüzeyleri üzerindeki Tahtakuşlar köyleri de iş gücü almaktadırlar. Bu alanda, iş gücü almanın yanı sıra bazı köylerde iş gücü verme özelliği de azda olsa ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Edremit körfezinin kuzeyindeki küçük plato yüzeyleri üzerindeki Avcılar, Kavlaklar ve Çamlıbel; güneybatısındaki alçak tepelik alanlardaki Pelit gibi köyler büyük ölçüde işgücü almakla birlikte bir miktar iş gücü de vermektedirler (Harita 1)

Ova tabanı, birikinti konileri ve az yarılmış alçak tepelik alanların aksine, yöredeki çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, dağlık alanlar ve yüksek düzlükler ile yayvan sırtlar üzerinde yer alan köylerde de iş gücü verme özelliği ön plana çıkmaktadır. Nitekim, Edremit ovasının kuzeydoğusundaki çok yarılmış yüksek tepelik alanlarda bulunan Dereli, Yaşyer ve Hacıaslanlar köyleri iş gücü vermektedirler. Bu yerşekli biriminde yer alan Tepeoba köyü iş gücü almakta, Kalabak köyü ise hem işgücü almakta hem de iş gücü vermektedir. Yerleşmelerdeki iş gücü verme özelliği dağlık alanlarda da görülmektedir. Örneğin, Kazdağı'nın arızalı yamaçlarında Beyoba, Pınarbaşı ve Mehmetalan; Eybek dağının arızalı yamaçlarında Fazlıca, Tarlabası ve Çamlık; güneydoğudaki Kocadağın arızalı kesimlerinde de Kocadağ gibi köyler iş gücü vermektedirler. Nihayet, çalışma alanındaki arızalı dağlık alanların üzerindeki yüksek düzlükler ve yayvan sırtlarda, kuzeyde Ortaoba, güneyde Kocadağ'ın yüksek düzlükleri üzerindeki Çallı ve Kuyucak köyleri de bütünüyle işgücü veren köyler grubunda yer almaktadırlar.

Harita 1'i göz önüne alarak belirtmeye çalıştığımız bu özellikler, coğrafi faktörlerin yanı sıra, sosyal değişim, tarımsal yapı farklılıkları ve mülkiyet gibi etkenlerin de devreye girmesiyle yöre içinde birtakım farklı ortamların oluşmasından ileri gelmektedir. Çünkü, lokal iklim koşullarının mekânlar üzerinde değişik etki yapması sonucunda kültür bitkilerinin çeşitlenmesi ve verimliliğin artması, rölyef faktörünün tarımsal üretimde ayrıcalıkları gündeme getirmesi, her iki faktörün ulaşım ve pazar ilişkilerini farklılaştırması kırsal alanlarda özellikle tarımsal üretimde eşit olmayan bir dağılımı meydana getirmektedir (8). Böylece, yukarıda

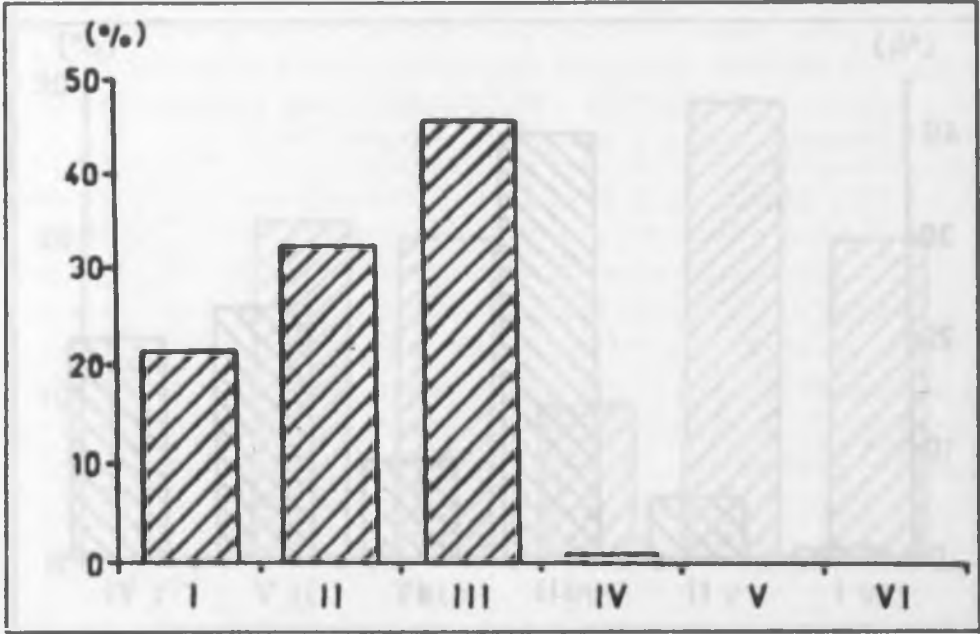
8) ŞEN, E., "Türkiye'de mevsimlik iş gücü göçleri üzerine düşünceler", Ege Coğrafya Dergisi, Sayı : 2, İzmir, 1984, sayfa : 1-7

sözü edilen faktörlerin kontrolünde pazar için üretimin tam olarak gerçekleşmediği, tarımda ölü devrenin var olduğu, işlenen toprağın zamanla parçalandığı, topraksız aile oranının arttığı, tarımsal uğraşların tüm yılı kapsamaması nedeniyle nüfusun tarım dışı işlerde çalışmalarının bir sorun yaratmadığı yüksek, dağlık ve arızalı alanlardan, iklim ve rölyef faktörünün tarım üzerinde olumlu etki yaptığı ovalık alanlarda ve kıyı kuşağında yeni iş olanaklarının bulunduğu alanlara doğru iş gücü ya da nüfus hareketleri meydana gelmektedir.

Bu genel değerlendirmelerden sonra, Edremit yöresindeki nüfus hareketlerine neden olan faktörleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak amacıyla, yerşekillerine, köylerin ekonomik yapılarına ve mülkiyet durumuna ilişkin faktörleri iş gücü alan ve iş gücü veren alanlar açısından ayrı ayrı ve birbirleriyle ilişkili olarak irdelemek yararlı olacaktır.

2.1. Nüfus hareketlerinin yerşekilleriyle olan ilişkisi:

Edremit yöresinde ayırdettiğimiz morfolojik birimler ya da yerşekillerine göre, en fazla mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketi, ova tabanı, birikinti koni ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri üzerindeki köylere yönelik olarak gerçekleşmektedir (Harita 1). Nitekim, ova tabanı toplam günübürlük ve mevsimlik iş gücünün %21.5 ini, birikinti koni ve yelpazeleri % 32.2'sini ve az yarılmış alçak tepelik alanlar % 45.6'sını almaktadır (Şekil 2) . Bu olgu sözkonusu yerşekillerinin tarım potansiyeline bağlı olarak gerçekleşmektedir. Çünkü, alüvyal ova tabanında başta pamuk olmak üzere, şekerpancarı, karışık sebze ve sera ürünleri optimal koşullarda yetiştirilmektedir. Ova tabanını çevreleyen birikinti koni ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeylerinin üzeri ise bütünüyle zeytinliklerle kaplıdır. Böylece, gerek endüstriyel bitkilerin çapalanması ve hasat edilmesi, gerekse zeytinin toplanması sırasında bu alanlarda ortaya çıkan açık iş gücü yöre içinden ve yöre dışından karşılanmaktadır. Ova tabanı, birikinti koni ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepelik alanların aksine yükseltinin ve eğimin artması, tarım alanlarının daralması ve parçalanması, verimin düşmesine bağlı olarak iş gücü alma olgusu hızla değişmektedir. Nitekim, çok yarılmış yüksek tepelik alanlara yönelen iş gücü oranı toplam alınan iş gücünün sadece % 0.7' sini oluşturmaktadır. Şekil 2' de de görüldüğü gibi, dağlık alanlar ile yüksek düzlükler ve yayvan sırtlar hiç iş gücü almamaktadırlar.

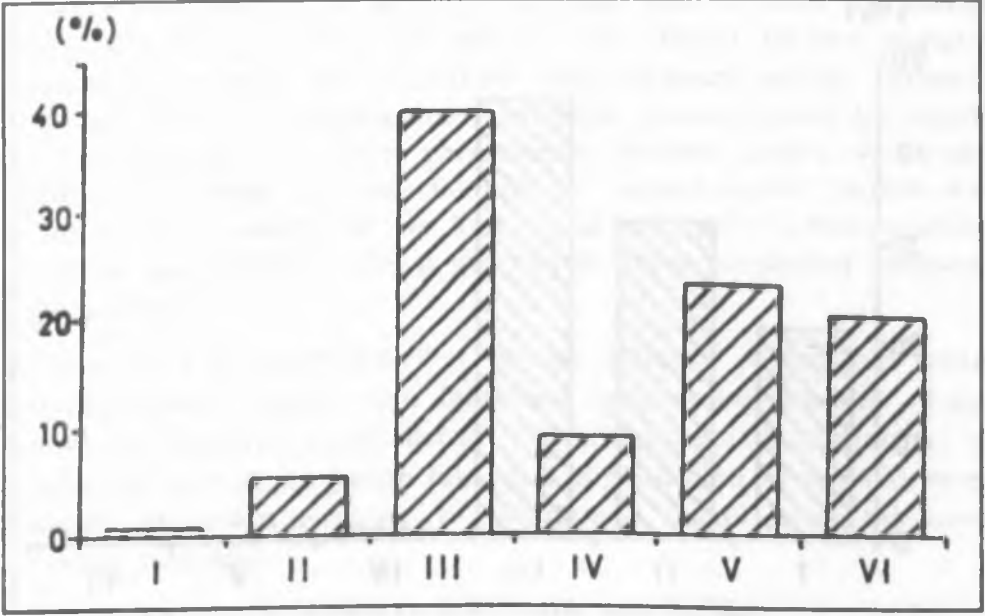

Şekil-2: Edremit yöresinde alınan mevsimlik ve g n birlilik iş gücünün yerşekillerine göre dağılımları (kişi).

I-Ova tabanı, II-Birikintili koni ve yelpazeleri, III- Az yarılıŐmıŐ alÇak tepelik alanlar ve k c k plato yüzeyleri, IV- çok yarılıŐmıŐ yüksek tepelik alanlar, V- Dağlık alanlar, VI- Yüksek d znl kler-yayvan sırtlar

Buna karşılık, kesin g o , mevsimlik ve g n birlilik iş gücü hareketlerine katılım ova tabanı ve çevresindeki alÇak alanlarda düşük; dağlık alanların ve dağların üzerindeki yüksek d znl kler ve yayvan sırtlar üzerindeki köylerde yüksektir. Gerçekten, kesin g o lerde % 40.2 ile az yarılıŐmıŐ alÇak tepelik alanlar ve k c k plato yüzeyleri ilk sırayı alırken, bunu sırasıyla % 23.2 ile dağlık alanlar, % 20.7 ile yüksek d znl kler ve yayvan sırtlar, % 9.3 ile de çok yarılıŐmıŐ yüksek tepelik alanlar izlemektedir (Şekil 3). Bu değerler yörede meydana gelen kesin g o lerin yarısından fazlasının arızalı alanlardan kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Ova tabanı ile birikintili koni ve yelpazeleri üzerindeki köylerde kesin g o e katılım oranları sırasıyla % 1.0, %5.6' dır.

Kırsal yerleşmelerden kaynaklanan mevsimlik ve g n birlilik iş gücüne katılım oranı da kesin g o lerde olduğu gibi tarımsal potansiyelin düştüğü arızalı alanlarda artıŐ kaydetmektedir. Nitekim,

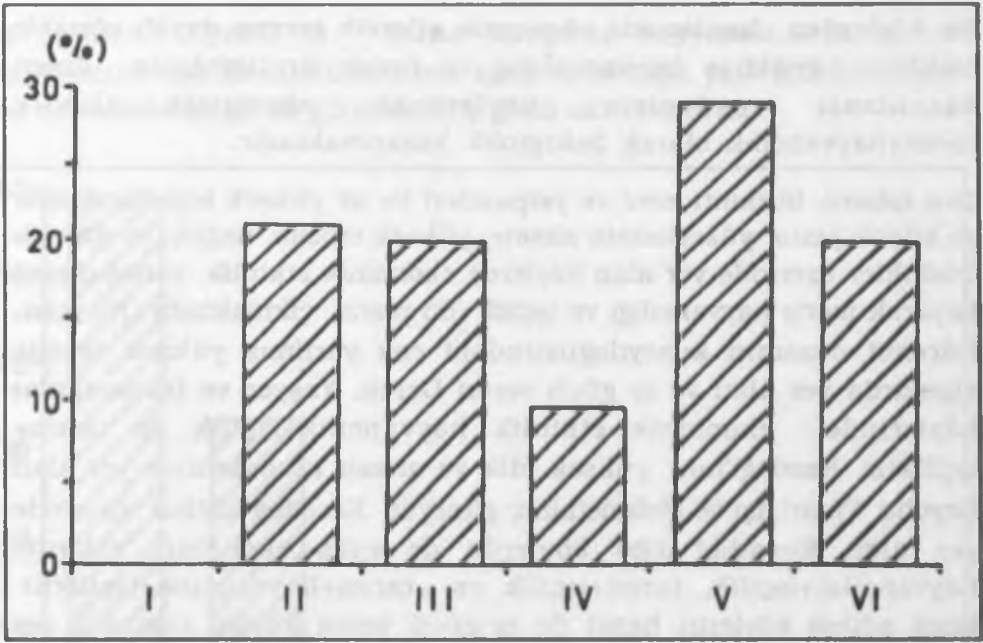
Şekil -3: Edremit yöresinde kesin göçe katılanların yerşekillerine göre dağılımı (aile)

I-Ova tabanı, II-Birikinti konti ve yelpazeleri, III- Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri, IV- Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, V- Dağlık alanlar, VI- Yüksek düzlükler-yayvan sırtlar

en fazla mevsimlik ve günübürlük iş gücü veren alanların dağlık alanlar (29.2), yüksek düzlükler ve yayvan sırtlar (% 20.1) olması bunu kanıtlamaktadır (Şekil 4) . Birikinti konti ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri üzerinde yer alan köylerde iş gücüne katılım oranları herbir yerşekli biriminde % 20 civarındadır. Oransal olarak yüksek bir değer gösteren bu durumun temel nedeni ova tabanı ve ova kenarındaki alçak alanlarda bulunan yerleşmelere sonradan göç eden ailelerin içinde buldukları olumsuz ekonomik koşullardır. Çünkü sözkonusu bu aileler yerleştikleri köylerde genellikle toprak sahibi olmayıp geçimlerini işçilikle sağlamaktadırlar.

2.2.Nüfus hareketlerinin yerleşmelerin ekonomik yapısıyla olan ilişkisi:

Kuşkusuz, yerşekillerinin yörede meydana gelen nüfus hareketleri üzerindeki etkisi, daha önce de vurgulandığı gibi yerşekillerinin farklı tarımsal potansiyele sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil-4: Edremit yöresinde verilen mevsimlik ve günöbirlik iş gücünün yerşekillerine göre dağılımı (kişi)

I-Ova tabanı, II-Birikinti koni ve yelpazeleri, III- Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri, IV- Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, V- Dağlık alanlar, VI- Yüksek düzlükler-yayvan sırtlar

Gerçekten, Edremit yöresinde bulunan köylerin ekonomik niteliklerini yerşekillerine göre sınıflandırdığımızda, ekonomik niteliklerinin tarım olduğu köylerin daha fazla iş gücü aldıkları ve bunların ova tabanı ile ovayı çevreleyen alçak alanlarda yer aldıkları açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. İş gücü veren köylerde ise ekonomik etkinlik tarım dışına kaymaktadır ve bunların büyük bir çoğunluğunun yüksek tepelik, dağlık ve yüksek düzlüklerde yer aldıkları görölmektedir.

Harita 2' de de göröldüğü gibi, ova tabanında yer alan ve iş gücü alma niteliği taşıyan Çıkrıkçı ve Bostancı köylerinde ekonomik etkinlik tarıma dayalıdır. Aynı şekilde, birikinti koni ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri üzerinde bulunan ve iş gücü alan kuzeyde Tahtakuşlar, Güre ve Zeytinli; kuzeydoğu da Çamdibi, Temaşalık ve İnönü; güneybatıdan güneydoğuya doğru Tayhell, Börezli, Kızıklı, Büyükdere, Küçükdere ve Köylüce köylerinde esas itibarıyla tarım etkinlikleri önem kazanmaktadır.

Bu köylerden bazılarında ekonomik etkinlik tarıma dayalı olmakla birlikte, büyükbaş hayvancılığın ve tavuk üreticiliğinin önem kazanması nedeniyle köylerdeki ekonomik etkinlik tarım+hayvancılık olarak belirginlik kazanmaktadır.

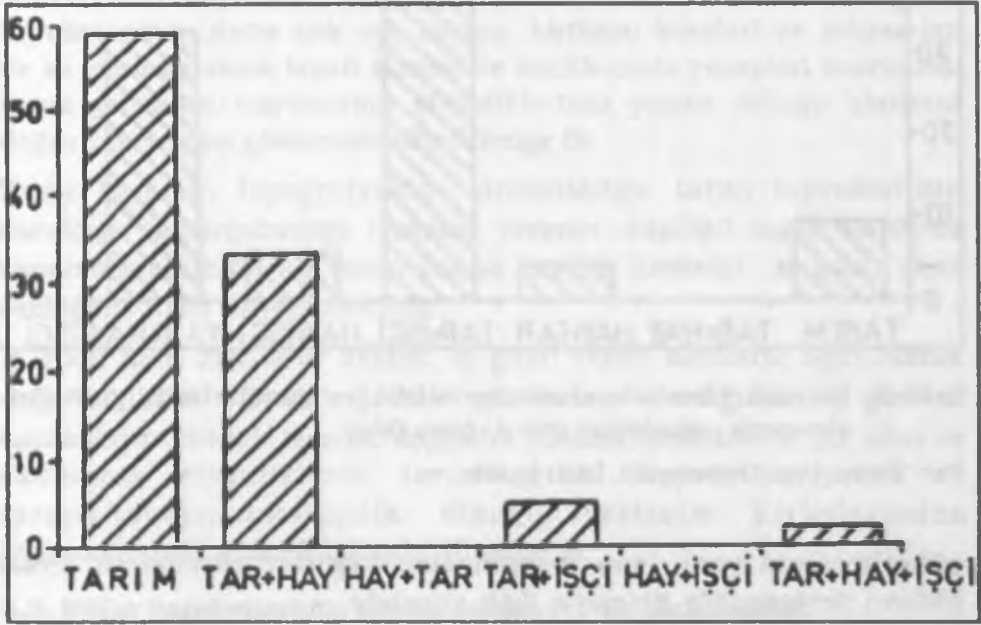
Ova tabanı, birikintili koni ve yelpazeleri ile az yüksek tepelik alanlar ve küçük plato yüzeylerinin aksine, yüksek tepelik, dağlık ve yüksek düzlükler üzerinde yer alan köylerde ekonomik etkinlik tarım dışına kayarak mer'a hayvancılığı ve işçilik ön plana çıkmaktadır. Nitekim, Edremit ovasının kuzeydoğusundaki çok yarılmış yüksek tepelik alanlarda yer alan ve iş gücü veren Dereli, Yaşyer ve Hacıaslanlar köylerinde ekonomik etkinlik hayvancılık+işçilik ve tarım+işçiliktir. Kazdağı'nın yüksek, dik ve arızalı kesimlerinde yer alan Beyoba, Pınarbaşı ve Mehmetalan; güneyde Kocadağ kütlesi üzerinde yer alan Kocadağ gibi köylerde de esas ekonomik etkinlik hayvancılık+işçilik, tarım+işçilik ve tarım+hayvancılık+işçiliktir. Sözü edilen köylerin hepsi de iş gücü veren köyler arasında yer almaktadır (Harita 2).

Dağlık alanlardaki yüksek düzlükler ve yayvan sırtlar üzerinde yer alan köylerde de aynı özellikler gözlenmektedir. Örneğin, yüksek düzlükler üzerinde bulunan ve iş gücü veren kuzeyde Ortaoba köyü ile güneyde Kocadağ kütlesinin yüksek düzlükleri ve yayvan sırtları üzerinde yer alan Karalar, Çallı ve Kuyucak köylerinde ekonomik etkinlikler hayvancılık+tarım, hayvancılık+işçilik ve tarım+işçiliktir (Harita 2).

Bu açıklamalar, yörede meydana gelen nüfus hareketlerinin yerleşmelerin ekonomik yapısıyla olan ilişkilerini genel olarak ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, çalışma alanında gerçekleştirdiğimiz anket verilerinden hareketle, yöredeki yerleşmelerin iş gücü alma ve verme niteliklerinin ekonomik etkinliklere göre nasıl bir değişme gösterdiğini somut bir şekilde irdeleyebiliriz.

Bu bağlamda, konuya çalışma alanımızdaki kırsal yerleşim birimlerinde egemen olan ekonomik etkinlikler açısından baktığımızda, iş gücünün yöneldiği alanlarda tarım ve tarım+hayvancılık etkinliklerinin önem kazandığı dikkati çekmektedir. Nitekim, toplam mevsimlik ve günöbirlik iş gücünün % 59.3' ünü tarımın egemen olduğu yerleşmeler, % 33.3' ünü de tarım+hayvancılık etkinliklerinin gerçekleştirildiği yerleşmeler

çekmektedir (Şekil 5). Buna karşılık, hayvancılık+tarım ve hayvancılık+işçilik etkinliklerinin egemen olduğu yerleşim birimleri ise ne mevsimlik,ne de g n birlik iş gücü almaktadırlar.

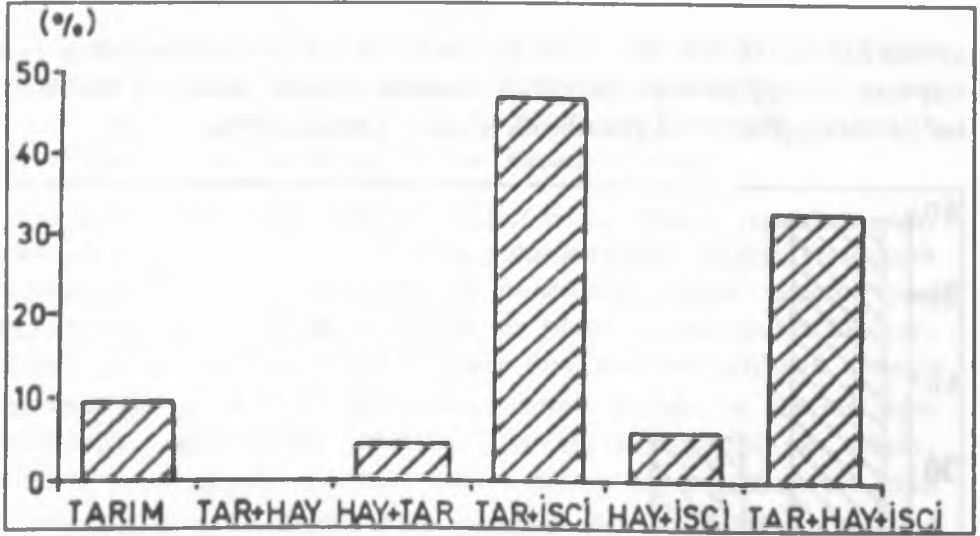

Şekil-5: Edremit yöresinde alınan mevsimlik ve g n birlik iş gücünün ekonomik etkinliklere göre dağılımı (kişi)

Tar: Tarım, Hay: Hayvancılık, İÇİ : İŐİlik

Konuya iş gücü veren yerleşmeler açısından bakıldığında, mevsimlik ve g n birlik iş gücü hareketlerine katılanların daha çok tarım+iŐİlik (% 47.4) ve tarım+hayvancılık+iŐİlik (%33.0) etkinliklerinin egemen olduğu yerleşmelerden kaynaklandığı g r lmektedir (Şekil 6).

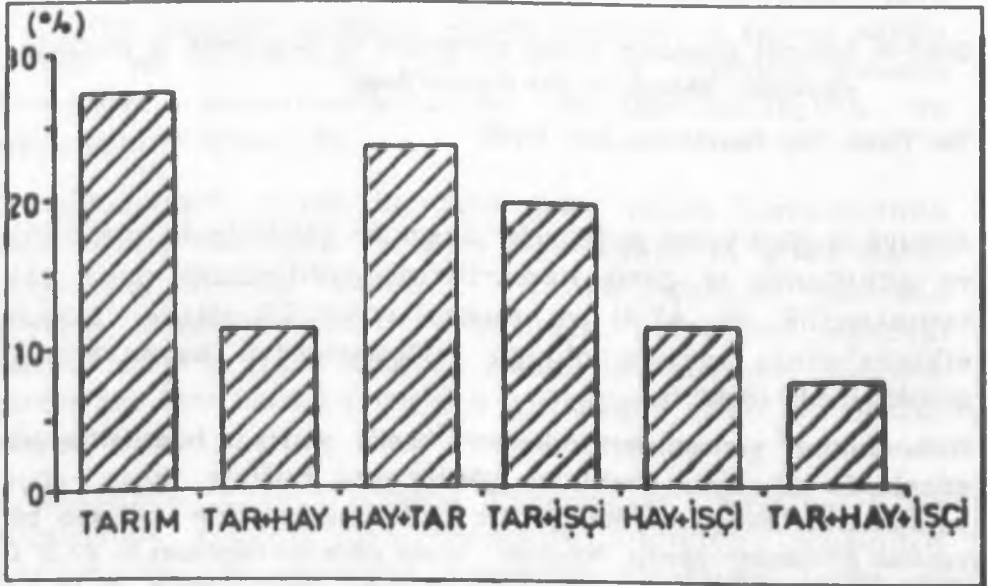
Buldukları yerleşmeleri terkederek başka yerleşim birimlerine g  edenlerde de aynı özellikler görülmekte birlikte, kesin g e katılanların ekonomik etkinliklere göre dağılımınada belirgin bir yığılma görülmemektedir. Nitekim, kesin g e katılanların % 27.3'   tarım, % 23.4'   hayvancılık+tarım, %19.4'   tarım+iŐİlik, % 11.3'   hayvancılık+ iŐİlik ve % 11.2' si de tarım+hayvancılık etkinliklerinin egemen olduğu yerleşmelerden kaynaklanmıştır (Şekil 7) Bu durum, endüstriyel bitkilerle zeytin tarımının önem kazandığı yerleşmelerde yaşam seviyesi ve bilinçlenme düzeyinin

Şekil-6: Edremit yöresinde alınan mevsimlik ve gönübirlik iş gücünün ekonomik etkinliklere göre dağılımı (kişi)

Tar: Tarım, Hay: Hayvancılık, İşçi : İşçilik

yükselmesinin yanı sıra iletişim olanaklarının artmasının kırsal nüfusu devingenliğe itmesiyle ilgili olmalıdır.

Şekil-7: Edremit yöresinde kesin göçe katılanların ekonomik etkinliklere göre dağılımı (aile)

Tar: Tarım, Hay : Hayvancılık, İşçi: İşçilik.

Edremit yöresinde mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketleriyle ilgili veriler, yerleşim birimlerinin yer aldığı yerşekilleri ve ekonomik etkinliklere bağlı olarak birbirleriyle olan ilişkileri açısından değerlendirildiğinde, birtakım karşıtlıklar dışında iş gücü hareketlerinin daha çok ova tabanı, birikinti konileri ve yelpazeleri ile az yarılmış alçak tepeli alanlar ve küçük plato yüzeyleri üzerindeki tarım ve tarım+hayvancılık etkinliklerinin yoğun olduğu alanlara doğru yöneldiğini göstermektedir (Çizelge 5).

Buna karşılık, topografyanın arızanladığı, tarım topraklarının daraldığı ve parçalandığı, tarımsal verimin düştüğü dağlık alanlarda ekonomik etkinliklerin tarım dışına kaydığı kesimler iş gücü alma özelliğini hızla kaybetmektedir.

İş gücü alan alanların aksine, iş gücü veren alanlarla ilgili olarak değerlendirilen aynı bağıntılar göz önüne alındığında, iş gücüne katılanların yüksek tepelik, dağlık ve yüksek düzlüklerde yer alan ve ekonomik etkinliklerin tarım+işçilik, hayvancılık+işçilik ve tarım+hayvancılık+işçilik olduğu yerleşim birimlerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır (Çizelge 6).

2.3. Nüfus hareketlerinin toprak mülkiyeti ile olan ilişkisi:

Kanımızca, Edremit yöresinde meydana gelen nüfus hareketlerini yalnızca yerşekilleri ve yerleşmelerin ekonomik etkinlikleriyle açıklamak yeterli değildir. Bu konuya belli bir bütünlük kazandırabilmek için yöredeki toprak mülkiyet sistemini de ele almak gerekmektedir.

Yöredeki çalışmalarımız sırasında elde edebildiğimiz verilere göre, Edremit yöresinde küçük mülkiyet sistemi egemendir. Örneğin, küçük mülkiyet grubunda 10 dönümden daha az toprağa sahip olan ailelerin oranı % 34.2, 11-50 dönüm arasında toprağa sahip olan ailelerin oranı ise % 41.1' dir. Ayrıca yöredeki topraksız ailelerin oranının % 18.4 olduğu dikkati çekmektedir.

Öte yandan, bundan daha önemli olan bir nokta yerşekillerine bağlı olarak gerek topraksız, gerekze küçük mülkiyete sahip aile oranlarının büyük bir değişme göstermesidir. Nitekim, topraksız aile oranı ova tabanı ve birikinti konilerindeki farklı durum dışında, (bu durum yöreye sonradan göç edenlerle ilgilidir) çok yarılmış yüksek tepelik alanlarda % 10.3, dağlık alanlarda % 18.3 ve nihayet yüksek düzlükler ve yayvan sırtlarda % 22. 7' dir. Aynı şekilde bazı karşıtlıklar dışında, küçük mülkiyete sahip olan ailelerin oranında

YER ŞEKLİ	EKONOMİK ETKİNLİK	Tarım	Tar+Hay.	Hay+Tar.	Tar+İşçi	Hay+İşçi	Tar+Hay+İşçi	TOPLAM (kişi)
I		1.100	1.000	-	-	-	-	2.100
II		1.190	1.750	-	200	-	-	3.140
III		3.500	450	-	280	-	220	4.450
IV		-	50	-	20	-	-	70
V		-	-	-	-	-	-	0
VI		-	-	-	-	-	-	0
TOPLAM (kişi)		5.790	3.250	0	500	0	220	9.760

Çizelge -5: Edremit yöresinde iş gücü alan köylerde iş gücünün yerşekilleri ve ekonomik etkinliklerle korelasyonu

I-Ova tabanı, II- Birikinti konu ve yelpazeleri, III-Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri, IV-Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, V- Dağlık alanlar, VI- Yüksek düzlükler-yayvan sırtlar.

Tar: Tarım, Hay:Hayvancılık, İşçi: İşçilik

EKONOMİK ETKİNLİK YER SEKİLİ							TOPLAM (kişi)
	Tarım	Tar+Hay.	Hay+Tar.	Tar+İşçi	Hay+İşçi	Tar+Hay+İşçi	
I	-	-	-	-	-	-	0
II	100	-	-	315	-	-	415
III	90	-	-	105	-	300	395
IV	-	-	-	170	20	-	190
V	-	-	40	85	100	350	575
VI	-	-	47	250	-	100	397
TOPLAM (Kişi)	190	0	87	925	120	650	1.972

Çizelge -6 Edremit yöresinde iş gücü alan köylerde iş gücünün yerşekilleri ve ekonomik etkinliklerle korelasyonu.

I- Ova tabanı, II- Birikinti koni ve yelpazeleri, III- Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri, IV-Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, V- Dağlık alanlar, VI- Yüksek düzlükler-yayvan sırtlar.

Tar: Tarım, Hay: Hayvancılık, İşçi: İşçilik

da yerşekillerine göre önemli bir değişme gözlenmektedir. Örneğin, küçük mülkiyet kapsamında değerlendirdiğimiz 10 dönümden daha az toprağa sahip olan ailelerin oranı ova tabanında % 31.2, birikinti koni ve yelpazeri üzerinde % 18.4 iken, çok yarılmış tepelik alanlarda % 54.1, dağlık alanlarda 58.8, yüksek düzlükler ve yayvan sırtlar üzerinde % 36.9' dur. 11-50 dönüm arasında toprağa sahip ailelerin oranı ise, ova tabanında % 27.8, çok yarılmış yüksek tepelik alanlarda % 33.5, dağlık alanlarda % 20.7, yüksek düzlükler ve yayvan sırtlarda da % 40.0 'dır (Çizelge 7). Bu belirleyici özellik daha çok arızalı dağlık alanlarda yaşayan nüfusu başka iş olanakları aramaya zorlayan, başka bir anlatımla nüfus hareketlerine neden olan önemli bir faktördür.

Edremit yöresinde toprak mülkiyet sistemi orta büyüklükte ve büyük mülkiyet kapsamında değerlendirildiğinde, bu mülkiyete sahip olan ailelerin daha çok ova tabanı ve ova tabanını çevreleyen alçak alanlarda toplandığı dikkati çekmektedir. Gerçekten, yörede 51-100 dönüm arasında toprağa sahip ailelerin oranı ova tabanında % 3.1, birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde % 9.6 iken, çok yarılmış yüksek tepelik ve dağlık alanlarda % 2.1, yüksek düzlükler ve yayvan sırtlar üzerinde ise % 0.4' tür. Aynı şekilde, 101-200 dönüm arasında toprağa sahip olan ailelerin oranı ova tabanında % 0.5, birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde % 0.3 iken, yüksek tepelik alanlar ve yüksek düzlükler üzerinde bu mülkiyete sahip aile bulunmamaktadır. Büyük mülkiyet kapsamında değerlendirilen 201 dönümden daha fazla toprağa, az yüksek tepelik alanlar, çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, dağlık alanlar ve yüksek düzlükler üzerinde hiçbir aile sahip değildir. Buna karşılık büyük mülkiyete sahip olan aile oranı ova tabanında % 0.2, birikinti koni ve yelpazeleri üzerinde % 0.1' dir.

Buradan şu sonuç çıkarılabilir; Edremit yöresinde toprak mülkiyeti esas itibarıyla küçük mülkiyete dayanmakla birlikte, gerek topraksız, gerekse küçük mülkiyete sahip olan aile oranı ova tabanı ve ovayı çevreleyen alçak alanlar dışında yüksektir. Bu durum yukarıda da belirtildiği gibi kırsal nüfusu devingenliğe iterek onların kırı geçici yada sürekli olarak terketmesine neden olmaktadır.

MÜLKİYET GRUPLARI YER ŞEKLİ	Topraksız Alle		Küçük Mülkiyet				Orta Büyük. Mülkiyet				Büyük Mülkiyet		TOPLAM (kişi)
	A.S.	%	10		11-50		51-100		101-200		201		
			A.S.	%	A.S.	%	A.S.	%	A.S.	%	A.S.	%	
I	240	37.2	201	31.2	179	27.8	20	3.1	3	0.5	1	0.2	644
II	835	19.7	776	18.4	2196	51.9	408	9.6	11	0.3	3	0.1	4229
III	216	10.9	939	47.0	725	36.5	101	5.1	9	0.5	0	0.0	1984
IV	82	10.3	433	54.1	268	33.5	17	2.1	0	0.0	0	0.0	800
V	191	13.3	612	58.8	216	20.7	22	2.1	1	0.1	0	0.0	1042
VI	208	22.7	339	36.9	368	40.0	4	0.4	0	0.0	0	0.0	919
TOPLAM (kişi)	1772	18.4	3294	34.2	3952	41.1	572	5.9	24	0.3	4	0.1	9618

Çizelge -7- Edremit yöresinde toprak mülkiyeti gruplarının yerşekilleri ile ilişkisi (Dekar olarak)
A.S.: Alle Sayısı.

I-Ova tabanı, II- Birikinti konu ve yelpazeleri, III-Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri, IV-Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar, V- Dağlık alanlar, VI- Yüksek düzlükler-yayvan sırtlar.

SONUÇ

Edremit yöresinde meydana gelen nüfus hareketleri, özellikle 1950'li yıllardan bu yana Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısında ortaya çıkan değişimlerden etkilenmiştir. Bununla birlikte, yöredeki nüfus hareketlerinin esas itibarıyla yerleşmelerin kuruluş alanlarının jeomorfolojik özelliklerine, yörenin ekonomik yapısına ve toprak mülkiyet sistemine bağlı olarak gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, Edremit yöresindeki iş gücü alan ve iş gücü veren kırsal yerleşmeler içinde buldukları alanın jeomorfolojik özellikleri açısından ele alındığında, toplam mevsimlik ve günübürlük iş gücünün % 21.5' ini ova tabanı, % 32.2' sini birikinti koni ve yelpazeleri, % 45.6' sını ise az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri üzerinde yer alan yerleşmelerin aldığı saptanmıştır. Buna karşılık, mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketlerine katılanların %29.2' si dağlık alanlar, %20.1' i dağlık alanlardaki yüksek düzlükler-yayvan sırtlar, % 9.6' sını da çok yarılmış yüksek tepelik alanlarda bulunan köylerden kaynaklanmıştır. Aynı şekilde, kesin göçe katılanların da, % 40.2 'sinin az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri, % 23.2' sinin dağlık alanlar, % 20.7' sinin dağlık alanlardaki yüksek düzlükler-yayvan sırtlar, % 9.3' ünün çok yarılmış yüksek tepelik alanlarda yer alan köylerden kaynaklandığı gözlenmiştir.

Bu bulgular, yörede meydana gelen nüfus hareketlerinin yerleşmelerin içinde buldukları alanın jeomorfolojik özellikleriyle büyük bir ilişki içinde bulunduğunu ve ova tabanı, birikinti konileri ile az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeylerinin daha çok iş gücü almalarına karşılık; dağlık arızalı alanların iş gücü ve kesin göç verdiğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Kuşkusuz, yerşekillerinin yörede meydana gelen nüfus hareketleri üzerindeki etkisi, yerşekillerinin farklı tarımsal potansiyele sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, nüfus hareketleri yerleşmelerin ekonomik yapısına göre değerlendirildiğinde ekonomik niteliklerinin tarım olduğu yerleşmelerin daha fazla iş gücü aldıkları ve bu yerleşmelerin ova tabanı ile ovayı çevreleyen alçak alanlarda yer aldıkları; iş gücü veren köylerin ise yüksek tepelik, dağlık ve arızalı alanlarda buldukları ve ekonomik niteliklerinin tarım dışına kaydığı dikkati çekmektedir.

Gerçekten, anketlerden elde ettiğimiz verilere göre, toplam mevsimlik ve günübürlük iş gücünün % 59.3' ünü tarımın egemen olduğu, % 33.3' ünü de tarım-hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı yerleşmeler çekmektedir. Buna karşılık, mevsimlik ve günübürlük iş gücüne katılanların % 47.4 'ünün tarım+işçilik, % 33.0 ' ünün ise tarım+hayvancılık+işçilik faaliyetlerinin egemen olduğu yerleşmelerden kaynaklandığı gözlenmektedir.

Edremit yöresinde yerşekilleri ve ekonomik yapının yanı sıra, toprak mülkiyet sisteminin de nüfus hareketleri üzerinde etkisi olduğu dikkati çekmektedir. Edremit yöresinde küçük toprak mülkiyeti egemen olmakla birlikte, kesin göç ile mevsimlik ve günübürlük iş gücü hareketlerine katılım oranlarının yükseldiği çok yarılmış tepelik alanlar, dağlık alanlar ve dağlık alanlardaki yüksek düzlükler-yayvan sırtlar üzerindeki yerleşmelerde, gerek topraksız, gerekse küçük mülkiyete sahip olan aile oranlarında belirgin bir yükselme görülmektedir. Daha çok iş gücü alan ova tabanı, birikintili konileri ve alçak tepelik alanlarda ise topraksız ve küçük mülkiyete sahip olan aile oranı iş gücü veren alanlara göre daha düşüktür.

Dağlık arızalı alanlarda, tarım topraklarının daralması ve parçalanması, tarımsal verimin düşmesi, sulu tarımın yapılamaması, güç koşullarda yapılabilen hayvancılıktan yeterince fayda sağlanamaması gibi olumsuz ekonomik faktörlere mülkiyet sistemindeki çarpıklık eklenince, bu alanlarda yaşayan nüfus içinde bulunduğu cılız ekonomik koşulları düzeltmek amacıyla ya başka alanlara göç etmekte, ya da farklı alanlarda ek iş aramak zorunda kalmaktadır.

SUMMARY

The factors determining the population movements in the rural areas of Edremit district (NW Turkey)

The population movements of the Edremit district can be divided into three groups:

- 1) internal migrations,
- 2) population movements related to seasonal jobs,
- 3) population movements related to daily jobs.

According to the data obtained by the inquiry, internal migration events occur where the equilibrium between the agricultural areas and the population is deteriorated, the agricultural fertility is lowered and agricultural lands are mostly scattered.

Internal migrations groups can be divided into two sectors; one group moves from the rural areas to the rural and the other from the rural areas to the cities. Most of them prefer to settle in the local cities such as Edremit, Burhaniye and Havran. In addition to this some emigrants move to the big cities outside of the region such as İzmir, Balıkesir and Ayvalık.

The highest percentage of movements has been seen in the years from 1950 to 1970. This is very important because that shows the relation between the economical changes and migration in Turkey.

Migrations depending upon the seasonal economic activity centers on the agricultural land on the alluvial plains, slightly undulating plateaus and dejection fans. The deficiency of the agricultural workers are being obtained from the populations of rural areas such as the district of Çan, Bayramiç and Ezine of Çanakkale province, the districts of İvrindi and Baiya of Balıkesir province and Mustafa Kemalpaşa district of Bursa. On the other hand, the fertile agricultural areas absorb mostly jobless rural population in the study areas as well.

Apart from this, some part of the rural population migrating due to the seasonal activities go to the forested areas in the vicinity of Yenice and Kalkın district to work in the forestry activities, and to the fields of cotton and tobacco for harvesting activities in the Dikili and Bergama district and to collect hazelnut in the vicinity of Adapazarı.

Contrary to seasonal working movements, daily migrations depending on economic activities are realised within the districts which are situated on the mountainous area.

Migrations activities occurring in the study areas clearly reflect the structural economic changes which have taken place in Turkey since 1950. In addition to this, the geomorphic properties, economic situation and/or structure and property systems of the area determine the course of the migration events.

For example, total seasonal and daily migration are towards the alluvial plain, dejection fans and plateaus surfaces respectively: 21.5 %, 32.3

and 45.6 %.

Contrary to this, the seasonal and daily migrations originate from the villages on the mountainous areas, high plateaus surfaces and deeply dissected hilly areas respectively : 29.2 %, 20.1 % and 9.6 %.

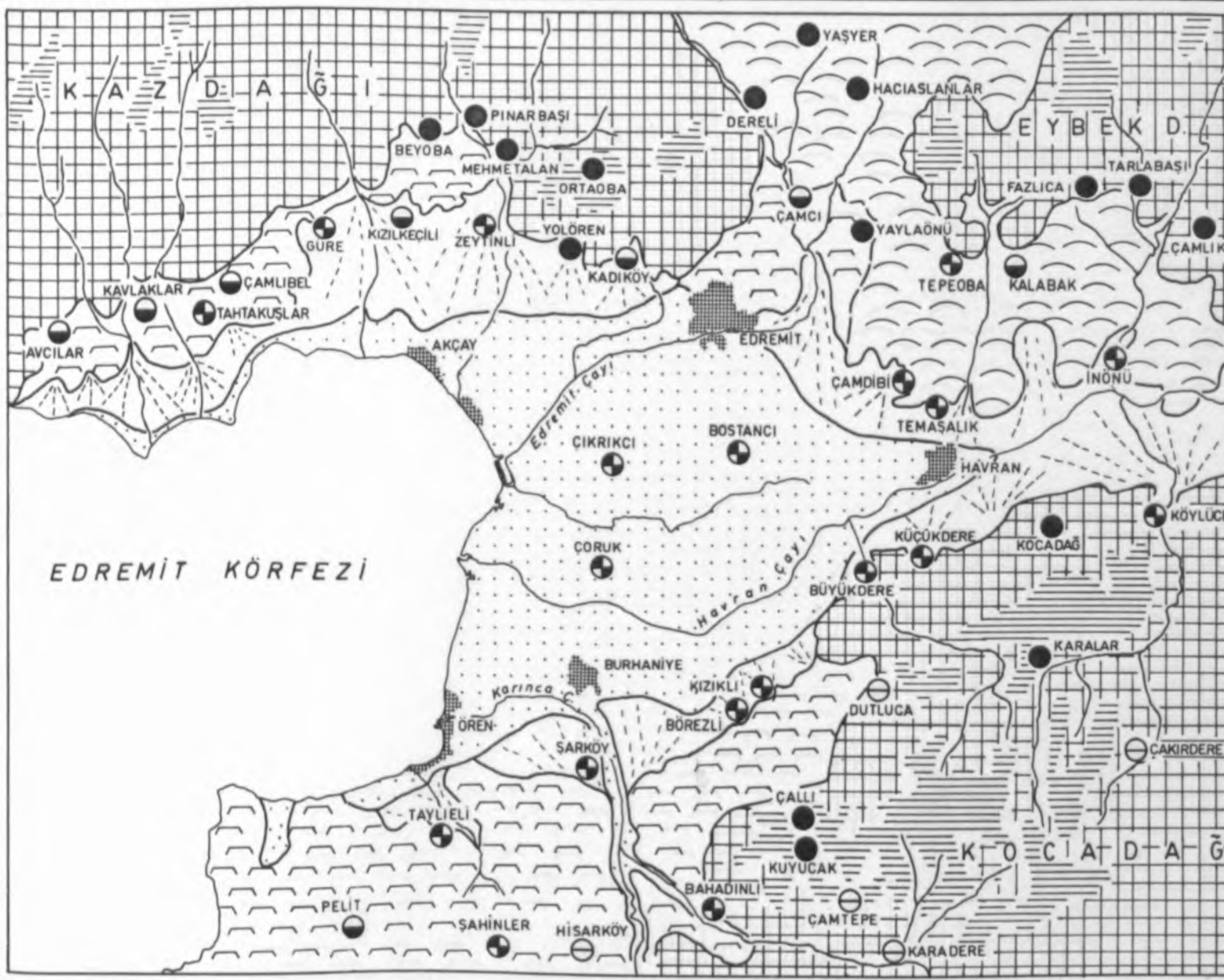
At the same time it has been observed that, 40.2 % of the internal migration groups come from the undulating hilly areas and plateaus surfaces, 23.2 % from the mountainous areas, 20.7 % from the high flat land and undulating surfaces, 9.3 % from the deeply dissected hilly areas.

These figures clearly reflect the geomorphic importance of the study area in terms of migration events. However, settlement types and economic activities of the rural areas are related with the geomorphic properties of such areas.

According to inquiries, on the other hand, 59.3 % of seasonal and daily migrations of working attracted by to agricultural areas and 33.3 % of them by agricultural and animal husbandry areas. Economic activities of the rural areas also determine the migration events.

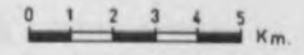
It is observed that the seasonal and daily migrations originate from the villages whose main livelihood depends on agricultural work (47.4 %) and on agriculture+animal husbandry (33.0 %).

The population having a small agricultural farm-land and dissected agricultural lands is considered another tempting factor in terms of internal migration as well.

EDREMIT YÖRESİ KÖYLERİNDE
YERŞEKİLLERİNE BAĞLI
İŞ GÜCÜ HARAKETLERİ

- Ova tabanı
- Birikinti koni ve yetpazeleri
- Az yarılmış alçak tepelik alanlar ve küçük plato yüzeyleri
- Çok yarılmış yüksek tepelik alanlar
- Dağlık alanlar
- Yüksek düzlükler, yayvan sırtlar
- İş gücü alan köyler
- İş gücü alan ve iş gücü veren köyler
- İş gücü veren köyler
- İş gücü almayan ve vermeyen köyler
- Kentsel alanlar

HARİTA : 1

M. MUTLUER, 1991

